

**LIETUVOS BANKO
PRIEŽIŪROS TARNYBOS
FINANSINIŲ PASLAUGŲ IR RINKŲ PRIEŽIŪROS DEPARTAMENTO
DIREKTORIUS**

**SPRENDIMAS
DĖL R. D. IR ADB „GJENSIDIGE“ GINČO NAGRINĖJIMO**

2019 m. liepos 10 d. Nr. 242-266
Vilnius

Lietuvos bankas gavo R. D. (toliau – pareiškėja) kreipimąsi, kuriuo prašoma išnagrinėti jos ir ADB „Gjensidige“ (toliau – draudikas) ginčą.

N u s t a t y t a:

2019 m. sausio 25 d. pareiškėja draudikui pateikė pranešimą apie 2019 m. sausio 21 d. dėl sniego slėgio 2018 m. rugpjūčio 31 d. – 2019 m. rugpjūčio 30 d. draudimo laikotarpiui sudaryta gyventojų turto draudimo sutartimi (draudimo liudijimo (*duomenys neskelbtini*) (toliau – Draudimo sutartis) apdraustiems pastatams, esantiems adresu (*duomenys neskelbtini*), padarytą žalą (toliau – Įvykis). Draudikas, vadovaudamasis Gyventojų turto draudimo taisyklių Nr. 060 (įsigaliojo 2017 m. kovo 21 d.) (toliau – Taisyklės) 44.5.3 papunkčiu, numatančiu, kad draudikas „neatlygina žalų dėl per ilgą laiką (ilgiau kaip per 48 val.) susikaupusio sniego“, atsisakė dėl Įvykio išmokėti draudimo išmoką.

Pareiškėja, nesutikdama su draudiko sprendimu, kreipimesi dėl vartojimo ginčo išnagrinėjimo nurodė, kad apdrausti pastatai buvo sugadinti „dėl didelio kiekio iškritusių kritulių (sniego)“. Pareiškėja nurodė, kad buvo sugadintas „ūkinio pastato priestatas, įlūžo stogas ir įtrūko garažo siena, kuri neatlaikė didelės apkrovos, tai yra, sniego, kurie aiškiai matyti fotonuotraukose, kurias fotografavo draudiko nepriklausomas ekspertas ir pažymoje apie iškritusius kritulius patvirtino hidrometeorologinės stotelės rodmenys“. Pareiškėja nurodė, kad draudikui pateiktoje Lietuvos hidrometeorologijos tarnybos prie Aplinkos ministerijos Stebėjimo departamento Meteorologinių stebėjimo skyriaus 2019 m. kovo 15 d. Pažymoje apie hidrometeorologines sąlygas Nr. (*duomenys neskelbtini*) (toliau – Pažyma) nurodyta informacija, taip pat duomenys apie apdraustam turtui padarytus nuostolius ir Pasvalio rajone, Saločių apylinkėje, iškritusių kritulių gausą patvirtina, kad žala apdraustam turtui buvo padaryta dėl sniego slėgio. Pareiškėja pabrėžė, kad duomenis apie draudimo vietoje iškritusį didelį sniego kiekį užfiksavo ir draudiko ekspertas, atlikęs draudimo vietos ir sugadinto turto apžiūrą. Remdamasi nurodytomis aplinkybėmis, pareiškėja draudikui kėlė reikalavimą Įvykį pripažinti draudžiamuoju ir išmokėti šio Įvykio metu apdraustiems pastatams padarytą žalą atlyginančią draudimo išmoką.

Draudikas, pateikdamas atsiliepimą į pareiškėjos kreipimąsi, nurodė, kad pagal pareiškėjos 2019 m. sausio 25 d. pateiktą pranešimą apie Įvykį 2019 m. vasario 7 d. buvo atlikta sugadinto turto apžiūra ir surašytas Turto apžiūros aktas (toliau – Aktas). Draudikas pabrėžė, kad „sniego storis ant sugadintų pastatų ir kitoje Įvykio vietos aplinkoje nefiksuotas“. Draudikas nurodė, kad jis Įvykio administravimo metu patikrino Hidrometeorologijos tarnybos informaciją apie 2019 m. sausio mėn. 1–22 d. iškritusių kritulių kiekį. Draudikas teigė, kad, remiantis Hidrometeorologijos tarnybos surinktais duomenimis, nurodytu laikotarpiu jokių reiškinių, taip pat ir gausių kritulių, atitinkančių „sniego slėgio“ apibrėžimą, nebuvo užfiksuota. Atsižvelgdamas į tai, draudikas padarė tikėtiną išvadą, kad „pastatai buvo sugadinti dėl per ilgą laiko tarpą (o ne staiga, netikėtai, ne ilgiau kaip per 48 val.) susikaupusio sniego“.

Draudikas nurodė, kad pareiškėjos pateiktos Pažymos duomenys taip pat patvirtino, kad „2019 m. sausio mėnesį nebuvo jokių staigių, stichinius atitinkančių reiškinių, o sniego dangos storis iki 19 cm padidėjo palaipsniui, per 20 kalendorinių dienų“. Draudikas nurodė, kad pagal Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2011 m. lapkričio 11 d. įsakymą Nr. D1-870

„Dėl stichinių, katastrofinių meteorologinių ir hidrologinių reiškinų rodiklių patvirtinimo“ (toliau – Aplinkos ministro 2011 m. lapkričio 11 d. įsakymas Nr. D1-870) „stichiniu – labai smarkiu snygiu laikoma, kai per 12 val. ar trumpesnį laiką iškrenta 20 – 30 cm sniego. Tuo tarpu, draudikas šį apibrėžimą yra sušvelninęs pareiškėjos naudai ir stichine nelaime laiko per 48 val. ir trumpesnį laiką iškritusį 20 cm ir daugiau sniego“. Draudikas pabrėžė, kad laikotarpiu nuo 2019 m. sausio 18 iki 20 d. nebuvo iškritę gausaus sniego, ir tai patvirtina hidrometeorologinės tarnybos surinkti duomenys. Remdamasis nurodytomis aplinkybėmis, draudikas teigė, kad pareiškėjos reikalavimas įvykį pripažinti draudžiamuoju ir išmokėti įvykio metu padarytą žalą atlyginančią draudimo išmoką yra nepagrįstas.

K o n s t a t u o j a m a :

Vadovaujantis Vartotojų ir finansų rinkos dalyvių ginčų neteisminio sprendimo procedūros Lietuvos banke taisyklių, patvirtintų Lietuvos banko valdybos 2012 m. sausio 26 d. nutarimu Nr. 03-23, 45 punktu, vartojimo ginčai Lietuvos banke nagrinėjami laikantis rungimosi, ginčų nagrinėjimo operatyvumo, koncentracijos, ekonomiško ir bendradarbiavimo principų. Nagrinėdamas ginčą Lietuvos bankas atlieka pateiktų įrodymų vertinimą, kurio pagrindu priimamas sprendimas.

Atsižvelgiant į ginčo šalių pateiktus dokumentus ir paaiškinimus, darytina išvada, kad šalių ginčas kilo dėl įvykio pripažinimo nedraudžiamuoju pagrįstumo.

Vertinant ginčo šalių nurodytas aplinkybes, kuriomis jos remiasi kaip savo reikalavimų ir atsikirtimų pagrindu, atkreiptinas dėmesys, kad Lietuvos Respublikos civilinio kodekso (toliau – CK) 6.156 straipsnyje įtvirtintas sutarties laisvės principas suteikia teisę civilinių teisių santykių subjektams laisvai spręsti, sudaryti jiems konkrečią sutartį ar jos nesudaryti, taip pat pasirinkti, su kuo tą sutartį sudaryti, ir savarankiškai spręsti dėl sutarties turinio bei formos, jeigu tokių sutarties šalių teisių neriboja imperatyviosios teisės normos. Pagal CK 6.189 straipsnio 1 dalį, teisėtai sudaryta ir galiojanti sutartis jos šalims turi įstatymo galią. Draudimo sutartimi draudikas įsipareigoja už sutartyje numatytą draudimo įmoką sumokėti kitai šaliai (draudėjui arba trečiajam asmeniui), kurio naudai sudaryta sutartis, įstatyme ar draudimo sutartyje nustatyta draudimo išmoką, apskaičiuotą įstatyme ar draudimo sutartyje nustatyta tvarka, jeigu įvyksta draudžiamasis įvykis (CK 6.987 straipsnis).

Draudimo liudijime nurodyta, kad pastatai yra apdrausti draudimo variantu „mini“, kurio vienas iš draudžiamųjų įvykių yra „gamtinės jėgos“. Draudžiamojo įvykio „gamtinės jėgos“ sąlygos yra detalizuotos Taisyklių 44 punkte. Remiantis Taisyklių 44.5 papunkčiu, pažymėtina, kad, be kitų Taisyklėse nurodytų draudžiamųjų įvykių, draudimo išmoka taip pat yra mokama dėl į draudžiamojo įvykio „gamtinės jėgos“ sąlygas patenkančio įvykio – „sniego slėgis“.

Taisyklių 44.5 papunktyje nustatyta, kad draudikas moka draudimo išmoką, atlyginančią apdraustam pastatui padarytą žalą dėl sniego slėgio, kai sniegas savo svoriu sulaužo, sugadina apdraustus pastatus ir jame esančią apdraustą turtą. Taisyklių 44.5.2 papunktyje numatyta, kad kai draudimo vietoje negalima nustatyti, ar turtas sugadintas, sunaikintas dėl sniego slėgio, remiamasi faktais, kad draudimo vietos zonoje sniego slėgis padarė panašių nuostolių geros būklės pastatams ar kitiems tokio pat atsparumo daiktams. Taisyklių 44.5.3 papunktyje įtvirtina, kad draudimo išmoka nemokama, jei žala apdraustam pastatui buvo padaryta per ilgą laiką (daugiau kaip per 48 val.) susikaupusio sniego. Todėl, remiantis Taisyklių 44.5.1–44.5.3 papunkčiuose nurodytų sąlygų sisteminiu aiškinimu, darytina išvada, kad pagal draudžiamojo įvykio „sniego slėgis“ sąlygas draudikui kyla pareiga mokėti draudimo išmoką, kai dėl ne per ilgesnį kaip 48 valandų laikotarpį susikaupusio sniego svorio sulūžta ar yra sugadinamas apdraustas pastatas.

Nagrinėjamu atveju draudikas, priimdamas sprendimą dėl įvykio nemokėti draudimo išmokos, vadovavosi Lietuvos Respublikos hidrometeorologijos tarnybos prie Aplinkos ministerijos (toliau – Hidrometeorologijos tarnyba) duomenų bazės informacija apie Panevėžio apskrityje laikotarpiu nuo 2019 m. sausio 1 d. iki sausio 22 d. buvusias meteorologines sąlygas, kurioje nurodyta, kad „reiškinų nėra“. Remdamasis Hidrometeorologijos tarnybos nurodytais duomenimis, draudikas padarė išvadą, kad pareiškėjos nurodytu laikotarpiu, kada galėjo įvykti įvykis, stichinio reiškinio – labai smarkaus snygio – draudimo vietoje nebuvo užfiksuota, ir pareiškėją 2019 m. vasario 21 d. raštu informavo, kad „labiausiai tikėtina žalos atsiradimo priežastis yra dėl per ilgą laiką susikaupusio sniego kiekio“.

Lietuvos Respublikos draudimo įstatymo (toliau – Draudimo įstatymas) 98 straipsnio 3 dalies 2 punktas ir 7 dalis įpareigoja draudiką prieš atsisakymą mokėti draudimo išmoką patikrinti visą prieinamą informaciją ir įrodyti aplinkybes, atleidžiančias nuo draudimo išmokos

mokėjimo. Draudikui įrodymais nepagrindus, kad įvykis yra nedraudžiamasis, jam atsiranda pareiga mokėti draudimo išmoką.

Vertinant draudiko sprendimo dėl įvykio nemokėti draudimo išmokos pagrįstumą, svarbu pažymėti, kad draudikas atsiliepime į pareiškėjos kreipimąsi nurodė, jog Aplinkos ministro 2011 m. lapkričio 11 d. įsakyme Nr. D1-870 „stichiniu – labai smarkiu snygiu laikoma, kai per 12 val. ar trumpesnę laiką iškrenta 20 – 30 cm sniego. Tuo tarpu, draudikas šį apibrėžimą yra sušvelninęs pareiškėjos naudai ir stichine nelaime laiko per 48 val. ir trumpesnę laiką iškritusį 20 cm ir daugiau sniego“.

Atsižvelgiant į Taisyklių 44.5.1–44.5.3 papunkčiuose nustatytas draudžiamojo įvykio „sniego slėgis“ sąlygas, pažymėtina, kad, priešingai nei teigia draudikas, Taisyklėse nėra nuostatų, kad sniego slėgis atitinka draudžiamojo įvykio požymius tik tuo atveju, kai dėl draudimo vietoje per trumpesnę nei 48 val. laiko tarpą iškritusio sniego kiekio susidaręs sniego dangos storis pasiekia stichinio meteorologinio reiškinio rodiklius (dėl labai smarkaus snygio pasiekia didesnę nei 20 cm sniego dangos prieaugį). Atsižvelgiant į tai, darytina išvada, kad draudikas nepagrįstai teigia, jog Hidrometeorologijos tarnybos pateikta informacija apie reiškinį Panevėžio apskrityje nebuvimą patvirtino, jog įvykio dieną iškritęs sniego kiekis neatitiko Taisyklėse nustatyto „sniego slėgio“ apibrėžimo.

Be to, pažymėtina, kad draudiko surinktoje Hidrometeorologijos tarnybos informacijoje yra nurodyti tik bendro pobūdžio duomenys apie Panevėžio apskrityje neužfiksuotus reiškinius. Minėtame informacinio pobūdžio dokumente nebuvo įtvirtinti ne tik duomenys apie draudimo vietoje iškritusių sniego kritulių kiekį, tačiau taip pat nebuvo nurodyta informacija ir apie Panevėžio apskrityje iškritusių sniego kritulių kiekinius parametrus. Todėl, remiantis Taisyklėse nustatytomis draudžiamojo įvykio „sniego slėgis“ sąlygomis ir atsižvelgiant į tai, kad surinkti Hidrometeorologijos tarnybos duomenys negali pagrįsti dėl draudimo vietoje įvykio metu iškritusio sniego kiekio ir susidariusio storio sniego dangos svorio padarytos žalos apdraustam turtui, darytina išvada, kad draudikas sprendimą dėl įvykio nemokėti draudimo išmokos priėmė nesurinkęs objektyvių įrodymų apie žalos apdraustam turtui atsiradimo priežastis. Šiame kontekste taip pat svarbu pažymėti, kad ir pats draudikas pareiškėjai 2019 m. vasario 21 d. raštu pateiktame sprendime dėl atsisakymo mokėti draudimo išmoką nurodė tik prielaidą apie galimą įvykio priežastį, nesiremdamas vienareikšmiškais neginčijamą įvykio priežastį patvirtinančiais įrodymais.

Vertinant Lietuvos bankui pateiktus kitus faktinius duomenis, kuriais šalys remiasi, kaip savo reikalavimų ir atsikirtimų pagrindu, pažymėtina, kad nagrinėjamu atveju draudikas taip pat nurodė, kad įvykio pripažinimo nedraudžiamuoju sąlygas patvirtino ir pareiškėjos pateiktos Pažymos duomenys. Pažymėtina, kad nors Pažymoje yra nurodyta informacija apie draudimo vietai artimiausioje meteorologinėje stotyje užfiksuotą sniego dangos storį, tačiau pareiškėja 2019 m. kovo 18 d. raštu draudikui pateiktoje pretenzijoje nurodė, kad Ustukių vandens matavimo stotis nuo draudimo vietos yra nutolusi 26 km. Be to, Pažymoje yra aiškiai pabrėžiama, kad draudimo vietoje sniego storio dangos matavimai nėra atliekami, todėl vidutinis sniego dangos storis draudimo vietoje galėjo būti didesnis, nei fikso artimiausia sniego dangos storio matavimus atlikusi stotis. Atsižvelgiant į tai ir į Taisyklių nuostatas, pagal kurias draudžiamojo įvykio „sniego slėgis“ sąlygos nėra siejamos su konkrečiais iškritusių sniego kritulių kiekio ir susidariusio sniego dangos storio kriterijais, darytina išvada, kad draudimo vietai artimiausios meteorologijos stoties užfiksuoti duomenys nagrinėjamu atveju turėtų būti vertintini tik kaip papildomas įrodymas, kuris kartu su kitų įrodymų visuma padėtų nustatyti, ar žala apdraustam turtui galėjo būti padaryta dėl per trumpesnę nei 48 val. laikotarpį susikaupusio sniego, sugadinusio apdraustą turtą.

Aplinkybes, kad duomenys apie ne draudimo vietoje buvusias meteorologines sąlygas yra vertintini tik kaip papildomas įrodymas, iš esmės pagrindžia ir Taisyklių 44.5.2 papunktis, numatantis, kad kai draudimo vietoje negalima nustatyti, ar turtas sugadintas, sunaikintas dėl sniego slėgio, remiamasi faktais, kad draudimo vietos zonoje sniego slėgis padarė panašių nuostolių geros būklės pastatams ar kitiems tokio pat atsparumo daiktams. Todėl, remiantis Lietuvos banko nustatytomis aplinkybėmis, kad draudimo vietoje meteorologiniai matavimai nebuvo atliekami, ir vadovaujantis Taisyklėse įtvirtintomis draudžiamojo įvykio „sniego slėgis“ sąlygomis, darytina išvada, kad nagrinėjamu atveju pagrindiniu įrodymu, galinčiu patvirtinti, ar įvykio požymiai atitinka draudžiamojo įvykio sąlygas, laikytini draudimo vietos apžiūros duomenys ir draudimo vietos zonoje esančių pastatų būklės po įvykio vertinimas.

Nagrinėjamu atveju Lietuvos bankui pateikti įrodymai patvirtina, kad pareiškėjos pranešimas apie įvykį draudiko buvo užregistruotas 2019 m. sausio 25 d., o sugadinto turto

apžiūra buvo atlikta tik 2019 m. vasario 7 d. (t. y. praėjus 13 d. nuo pranešimo apie įvykį pateikimo ir praėjus 18 d. nuo žalos pareiškėjos apdraustam turtui užfiksavimo). Draudiko eksperto atliktos apžiūros metu surašytame Akte nurodyta: „draudėjos teigimu, 2019 m. sausio 20 d. atvykus į sodybą, pastebėjo: įlūžęs ūkinio pastato stogas, pakenkta mūro siena, trūkusi garažo siena“. Draudiko eksperto atliktos apžiūros dieną pareiškėjos pildytoje Pranešimo apie įvykį formoje nurodyta: „dėl didelio kiekio iškritusio sniego sausio mėnesį buvo apgadintas mūsų nuosavybėje esantis turtas, tai yra, ūkiniai pastatai, kurio pasekoje lūžo gegnės ir įgriuvo dalis stogo ir nuo perkrovos skilo dalis sienos“. Akte nurodyta, kad mechanškai yra pažeista „pastato stogo šiferio“ didelė dalis, pažeistos stogo konstrukcijos, pažeista pastato mūro siena ir terasos mūro siena.

Svarbu pažymėti, kad Akte nebuvo nurodyta jokių duomenų apie draudimo vietos apžiūrą ir draudiko eksperto užfiksuotą draudimo vietoje ir greta apdraustų pastatų esančių pastatų būklę. Draudikas atsiliepime į pareiškėjos kreipimąsi patvirtino, kad pagal Taisyklių 44.5.2 papunkčio sąlygas draudimo vietos būklės vertinimas nebuvo atliekamas. Draudikas Lietuvos bankui nurodė, kad „sniego storis ant sugadintų pastatų ir kitoje įvykio vietos aplinkoje nefiksuotas“. Be to, svarbu pažymėti, kad, atsižvelgiant į laikotarpį nuo pranešimo apie įvykį pateikimo iki draudimo vietos apžiūros atlikimo, sniego dangos storis ant sugadintų pastatų ir draudimo vietoje nuo įvykio turėjo būti pakitęs ir duomenys apie sniego dangos storį dėl draudiko Taisyklių 129.1 papunktyje įvirtintos pareigos per 3 darbo dienas atlikti draudimo vietos apžiūrą, užfiksuoti padarytą žalą ir surašyti turto sunaikinimo, sugadinimo aktą nevykdymo nebūtų tikslūs ir objektyvūs. Atsižvelgiant į tai, pažymėtina, kad Lietuvos bankui pateikti įrodymai negali patvirtinti, kad draudiko ekspertas, vadovaudamasis Taisyklių 44.5.2 papunkčio nuostatomis, draudimo vietos apžiūros metu būtų rinkęs įrodymus, kurių pagrindu būtų vertinama, ar žala apdraustam turtui buvo padaryta dėl staigaus ir netikėto draudžiamąjo įvykio „sniego slėgis“ sąlygas atitinkančio įvykio.

Vertinant kitus draudimo vietos apžiūros duomenų pagrindu draudiko surinktus faktinius duomenis, pažymėtina, kad sugadinto turto apžiūros metu draudiko eksperto surinkta informacija patvirtino pareiškėjos nurodytas aplinkybes, kad apdraustas turtas buvo sugadintas dėl sniego slėgio. Minėtas aplinkybes pagrindžia draudiko 2019 m. kovo 28 d. raštu pateiktame atsakyme į pareiškėjos 2019 m. kovo 18 d. pretenziją nurodyti duomenys, kad draudikas neprieštaruja, jog apdrausto turto sugadinimo priežastis yra susikaupęs sniegas. Draudikas atsiliepime į pareiškėjos kreipimąsi taip pat pabrėžė, kad sugadinto turto apžiūros metu užfiksuota žala apdraustam pastatui buvo padaryta dėl „gausių sniego sancaupų ant stogo“ (draudiko teigimu, pastato „griūtį įtakojo matomos gausios sniego sancaupos ant stogo“). Kaip minėta, pagal Taisyklių 44.5.1 papunktį, draudikas įsipareigojo išmokėti draudimo išmoką dėl sniego slėgio, kai sniegas savo svoriu sugadina apdraustus pastatus. Todėl, remiantis Lietuvos bankui pateiktais įrodymais, darytina išvada, kad šalių ginčo dėl Taisyklių 44.5.1 papunkčio taikymo įvykiui nėra, tačiau šalių ginčas kyla dėl Taisyklių 44.5.3 papunkčio sąlygas atitinkančios draudimo išmokos mokėjimo išimties taikymo įvykiui.

Svarbu pažymėti, kad draudikas, siekdamas patvirtinti Taisyklių 44.5.3 papunkčio sąlygų taikymo įvykiui pagrįstumą, be kitų aplinkybių, atsiliepime į pareiškėjos kreipimąsi nurodė, kad pareiškėja 2019 m. kovo 18 d. raštu pateiktoje pretenzijoje patvirtino, jog „namai nėra pastoviai gyvenami ir stogai nėra valomi“. Remdamasis nurodytomis aplinkybėmis ir vadovaudamasis Hidrometeorologijos tarnybos pateiktais duomenimis, draudikas padarė išvadą, kad žala apdraustam turtui buvo padaryta ne dėl staigaus ir netikėto įvykio, o kad žala buvo padaryta dėl ilgiau nei per 48 val. susikaupusio nuo pastatų nevalomo sniego poveikio.

Atsižvelgiant į šias draudiko nurodytas aplinkybes, pažymėtina, kad Taisyklėse numatytose draudžiamąjo įvykio „sniego slėgis“ sąlygose nėra įtvirtinta nuostatų, numatančių, kad draudimo išmoka nemokama dėl ilgiau nei per 48 val. susikaupusio nuo apdraustų pastatų stogų **nevalomo** sniego slėgio. Taisyklių skirsnyje, nustatančiame „Saugumo reikalavimų“ sąlygas, taip pat nėra įtvirtinta nuostatų, numatančių draudėjo ar jo šeimos narių pareigas nuolat prižiūrėti pastatų stogus ir juos valyti. Minėtų draudėjo pareigų taip pat nėra įtvirtinta ir Draudimo sutarčiai taikomose Bendrosiose draudimo sąlygose (patvirtintose ADB „Gjensidige“ Valdybos posėdyje, galiojančiose nuo 2018 m. gegužės 8 d.) bei Taisyklių nuostatose, įtvirtinančiose Papildomas draudėjo pareigas, kurios taikomos papildomai, be Bendrosiose draudimo sąlygose nurodytų draudėjo pareigų.

Remiantis draudimo liudijimo duomenimis, nustatyta, kad draudikas prieš Draudimo

sutarties sudarymą surinko draudimo rizikos vertinimui reikšmingą informaciją, kad draudžiami pastatai nėra nuolat gyvenami, ir draudimo liudijime įtvirtino duomenis apie pastatų pobūdį (duomenis, kad pastatuose nėra nuolat gyvenama). Atsižvelgiant į tai, darytina išvada, kad draudikas Draudimo sutarties sudarymo metu už pagal Draudimo sutartį mokamą draudimo įmoką prisiėmė „sniego slėgio“ riziką, kartu įvertindamas, kad nuo ne nuolat gyvenamų pastatų stogų sniegas nebus reguliariai valomas ir (ar) imamasi kitų priemonių, siekiant išvengti apdrausto pastato konstrukcijų perkrovimo. Todėl, vadovaujantis nurodytomis aplinkybėmis ir remiantis Taisyklių nuostatomis, pažymėtina, kad draudikas neturi pagrindo remtis duomenimis apie sugadintų pastatų stogų nepriežiūrą (Taisyklėse nenumatytos pareigos valyti pastato stogus nevykdymą) ir teigti, kad sniego masė, savo svoriu sugadinusi apdraustus pastatus, susikaupė per laikotarpį, per kurį pareiškėja galėjo imtis priemonių sniegui ar jo daliai nuvalyti.

Kaip minėta, nagrinėjamu atveju draudikas taip pat remiasi ir pareiškėjos pateiktos Pažymos duomenimis, nurodydamas, kad draudimo vietai artimiausios meteorologinės stoties surinkta informacija nepatvirtino stipraus snygio poveikio apdraustam turtui. Vertinant Pažymos duomenis, nustatyta, kad 2019 m. sausio 17 d. draudimo vietai artimiausia meteorologinė stotis užfiksavo 9 cm vidutinį sniego dangos storį. 2019 m. sausio 18–19 d. šis sniego dangos storis padidėjo iki 15 cm 2019 m. sausio 18 d. ir iki 19 cm 2019 m. sausio 19 d. Atsižvelgiant į tai, pažymėtina, kad laikotarpiu nuo 2019 m. sausio 17 d. iki sausio 19 d. vidutinis sniego dangos storis pakito 10 cm (100 mm).

Svarbu pažymėti, kad 2019 m. vasario 7 d. draudiko eksperto atliktos apžiūros metu pareiškėja nurodė, kad apdraustam turtui padaryta žala buvo pastebėta 2019 m. sausio 20 d., pareiškėjai atvykus į sodybą. Apžiūros akte įvykio data būtent ir nurodyta 2019 m. sausio 20 d., t. y. diena, kurią pareiškėja pastebėjo, kad apdraustiems pastatams dėl sniego slėgio buvo padaryta žala. Tačiau pareiškėjos draudiko ekspertui pateikti paaiškinimai suteikia pagrindą konstatuoti, kad prieš 2019 m. sausio 20 d. pareiškėja draudimo vietoje nebuvo buvusi, o žala buvo pastebėta tik tada, kai ji 2019 m. sausio 20 d. atvyko į draudimo vietą. Todėl, remiantis nurodytomis aplinkybėmis, darytina išvada, kad žalos nustatymo data galėjo nesutapti su įvykio data.

Atsižvelgiant į tai, kad apdrausti pastatai nebuvo nuolat gyvenami ir draudikas prisiėmė ne nuolat gyvenamų pastatų draudimo riziką, darytina išvada, kad Draudimo sutarties sudarymo metu buvo įvertintos aplinkybės, jog apdraustiems pastatams padaryta žala nebus pastebėta nedelsiant, įvykus įvykiui, kuris gali būti pripažintas draudžiamuoju, ir kad pranešime apie padarytą žalą nurodyta įvykio data gali būti tik numanoma. Atsižvelgiant į tai ir į pareiškėjos draudiko ekspertui pateiktus paaiškinimus bei 2019 m. vasario 7 d. pildytame Pranešime apie įvykį nurodytas aplinkybes, jog žala apdraustam turtui buvo padaryta dėl sausio mėn. iškritusio gausaus sniego kiekio susidariusio sniego dangos svorio poveikio, darytina išvada, kad Apžiūros akte nurodyta įvykio data (2019 m. sausio 20 d.) galėjo būti netiksli (pvz., įvykis galėjo įvykti keletą dienų anksčiau, nei žala buvo pastebėta, ir kt.).

Svarbu pažymėti, kad Lietuvos bankui nebuvo pateikta įrodymų, galinčių patvirtinti, jog draudikas, vadovaudamasis Draudimo įstatymo 98 straipsnio 3 dalies nuostatomis, būtų rinkęs informaciją apie tai, kokį laikotarpį pareiškėja nebuvo buvusi draudimo vietoje, kokia apdraustų pastatų būklė buvo tada, kai pareiškėja paskutinį kartą buvo atvykusi į draudimo vietą, ir kitą informaciją, kuri yra reikšminga, siekiant nustatyti įvykio aplinkybes ir datą. Atsižvelgiant į tai, pažymėtina, kad Lietuvos bankui nebuvo pateikta įrodymų, kurie patvirtintų, kad Apžiūros akte nurodyta 2019 m. sausio 20 d. įvykio data yra tiksli, o ne tik numanoma. Todėl Lietuvos bankui pateiktų įrodymų pagrindu galima teigti, kad žala apdraustam turtui galėjo būti padaryta ir dėl nuo 2019 m. sausio 17 d. iki 2019 m. sausio 19 d. (per 48 val. laikotarpį) iškritusių sniego kritulių kiekio, dėl kurio draudimo vietai artimiausioje meteorologinėje stotyje 10 cm (100 mm) pakilo vidutinis sniego dangos storis, o, remiantis Pažymoje nurodyta informacija, draudimo vietoje sniego dangos pokytis dėl minėtu laikotarpiu iškritusių sniego kritulių kiekio galėjo būti ir didesnis. Be to, pažymėtina, kad draudikas nerinko jokios informacijos, kokį kritulių kiekį, kuris iškrito laikotarpiu, kada galėjo įvykti įvykis, užfiksavo draudimo vietai artimiausia meteorologijos stotis.

Atsižvelgiant į tai, darytina išvada, kad draudikas Lietuvos bankui nepateikė įrodymų, paneigiančių, jog žala apdraustam turtui galėjo būti padaryta dėl per trumpą laiką iškritusių sniego kritulių 10 ar daugiau centimetrų pakitusio ant draudimo vietoje esančio žemės paviršiaus ir apdraustų pastatų susidariusio vidutinio sniego dangos storio, kuris 2019 m.

sausio 19 d. (dieną prieš žalos nustatymą) draudimo vietoje netgi galėjo būti pasiekęs Aplinkos ministro 2011 m. lapkričio 11 d. įsakyme Nr. D1-870 nurodytą 20 cm sniego dangos storio (pagal kurį nustatomi stichinio reiškinių kriterijai) rodiklį. Atkreiptinas dėmesys, kad draudikas neginčija, jog dėl Pažymoje nurodyto 2019 m. sausio 19 d. buvusio vidutinio sniego dangos storio (19 cm) ir buvo padaryta žala apdraustam turtui.

Šiame kontekste svarbu pažymėti, kad Taisyklėse nustatytose draudžiamojo įvykio „sniego slėgis“ sąlygose nėra įtvirtinta nuostatų, numatančių konkretų sniego kritulių kiekį (milimetrais ar centimetrais), kuris turi iškristi per trumpesnę nei 48 val. laikotarpį. Taisyklių nuostatose taip pat nėra įtvirtinta sąlygų, numatančių, koks vidutinis sniego dangos storis (dėl kurio svorio sugadinamas ar sunaikinamas apdraustas turtas) per 48 val. laikotarpį turi susidaryti, kad įvykis pagal „sniego slėgis“ sąlygas būtų pripažintas draudžiamuoju. Be to, pažymėtina, kad Taisyklėse nėra įtvirtinta sąlygų, numatančių, ar konkretaus dydžio sniego kritulių kiekis turi iškristi ant visiškai švaraus (neapsnigto ar nuvalyto) apdraustų pastatų paviršiaus, ar kažkoks sniego sluoksnis ant minėto paviršiaus galėtų būti, kad dėl per 48 val. susidariusio sniego dangos svorio slėgio padaryta žala apdraustam turtui būtų pripažįstama draudžiamuoju įvykiu. Todėl Taisyklėse neįtvirtinus nuostatų, kad sniegas, sugadinęs apdraustą pastatą, per 48 val. turi susikaupti ant visiškai švaraus (neapsnigto ar nuvalyto) pastato paviršiaus, ir atsižvelgiant į tai, kad nei Taisyklėse, nei Bendrosiose draudimo sąlygose nebuvo įtvirtinta nuostatų, numatančių draudėjo ir jo šeimos narių pareigas valyti apdraustų pastatų stogus, taip pat įvertinus aplinkybę, kad sniego dangos storio, lemiančio pastato griūtį, susidarymas pagal Taisyklių sąlygas nėra siejamas su stichiniu snygiu, negalima teigti, kad sniego dangos storis, dėl kurio svorio padaroma žala apdraustam turtui, per 48 val. turi susidaryti vien tik dėl per šį laikotarpį iškritusio labai gausaus sniego kritulių kiekio.

Pažymėtina, kad Draudimo sutartis yra vartojimo sutartis, todėl, vadovaujantis civilinių santykių subjektų lygiateisiškumo, sutarties laisvės, teisinio apibrėžtumo, teisėtų lūkesčių principais, draudikas, turėdamas įstatymo suteiktą teisę parengti draudimo rūšies taisykles, privalo užtikrinti sutarties sąlygų teisinį apibrėžtumą ir jų suderinamumą, taisyklėse pateiktos sąvokos turi būti kiek įmanoma aiškiau atskleistos ir konkretizuotos (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2007 m. kovo 16 d. nutartis, priimta civilinėje byloje Nr. 3K-3-152/2007; 2008 m. sausio 25 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-45/2008). Remiantis CK 6.193–195 straipsniuose įtvirtintomis bendrosiomis sutarčių aiškinimo taisyklėmis ir kasacinio teismo suformuota teismų praktika, taip pat pažymėtina, kad vartojimo sutartis turi būti aiškinama nustatant tikruosius sutarties šalių ketinimus, atsižvelgiant į sutarties sąlygų tarpusavio ryšį, sutarties esmę, tikslą, jos sudarymo aplinkybes, šalių derybas dėl sutarties sudarymo, šalių elgesį po sutarties sudarymo ir kitas reikšmingas aplinkybes. Esminiai sutarčių aiškinimo principai – nagrinėti tikruosius sutarties šalių ketinimus ir aiškinti sutartį sąžiningai – lemia būtinybę aiškinant sutarties sąlygas įvertinti sutarties šalių elgesį, jų subjektyvią nuomonę dėl sutarties sąlygų turinio ir tų sąlygų suvokimą sutarties sudarymo metu (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2012 m. balandžio 4 d. nutartis, priimta civilinėje byloje Nr. 3K-3-146/2012; 2010 m. birželio 22 d. nutartis, priimta civilinėje byloje Nr. 3K-3-288/2010). Kai abejojama dėl sutarties sąlygų, jos aiškinamos tas sąlygas pasiūliusios šalies nenaudai ir jas priėmusios šalies naudai. Visais atvejais sutarties sąlygos turi būti aiškinamos vartotojų naudai ir sutartį prisijungimo būdu sudariusios šalies naudai.

Nagrinėjamu atveju draudikui Draudimo sutartyje nenustačius aiškaus per trumpesnę nei 48 val. laikotarpį privalomo iškristi kritulių kiekio ir neįtvirtinus susidarančio sniego dangos svorio kriterijų, nenumačius nuostatų dėl stichinio reiškinių rodiklių atitinkančio snygio poveikio apdraustam turtui padarytos žalos pripažinimo draudžiamuoju įvykiu ir nenustačius, kad draudimo išmoka nemokama dėl sniego, susikaupusio per laikotarpį, kurio metu draudėjas ar jo šeimos nariai galėjo imtis priemonių sniegui ar jo daliai nuvalyti, slėgio, taip pat draudikui Draudimo sutartimi prisiėmus ne nuolat gyvenamo pastato draudimo riziką, darytina išvada, kad pareiškėja, kaip vartotoja, negalėtų protingai tikėtis, kad Pažymoje nurodytas 19 cm vidutinis sniego dangos storis, kuris pagal Pažymos duomenis draudimo vietoje galėjo būti ir didesnis, turėjo susidaryti dėl per ne ilgesnį kaip 48 val. laikotarpį iškritusio gausaus sniego kritulių kiekio. Atsižvelgiant į tai, darytina išvada, kad nagrinėjamu atveju draudikas neturėjo pagrindo teigti, jog Pažymos duomenys taip pat patvirtinto įvykio pripažinimo nedraudžiamuoju sąlygas.

Be to, pažymėtina, kad Lietuvos banko nustatytos aplinkybės suteikia pagrindą konstatuoti, kad draudikas sprendimą atsisakyti dėl įvykio mokėti draudimo išmoką priėmė,

neištyręs įvykio aplinkybių, nesurinkęs įrodymų, neginčijamai patvirtinančių žalos atsiradimo priežastis, ir nepatikrinęs visos draudikui prieinamos informacijos, galinčios turėti įtakos vertinant įvykio aplinkybes ir priimant sprendimą dėl draudimo išmokos mokėjimo. Atsižvelgiant į tai ir vadovaujantis Draudimo įstatymo 98 straipsnio 7 dalyje įtvirtinta įrodinėjimo naštos draudikui paskirstymo taisykle, darytina išvada, kad draudiko sprendimas įvykį pripažinti nedraudžiamuoju negali būti laikomas pagrįstu. Todėl, remiantis nustatytomis aplinkybėmis, pažymėtina, kad pareiškėjos draudikui keliamas reikalavimas pagal Draudimo sutartyje nustatytas draudžiamąjį įvykį sąlygas „sniego slėgis“ įvykį pripažinti draudžiamuoju ir pareiškėjai išmokėti šio įvykio metu apdraustam turtui padarytą žalą yra tenkintinas.

Remdamasis tuo, kas išdėstyta, ir vadovaudamasis Vartotojų teisių apsaugos įstatymo 27 straipsnio 1 dalies 1 punktu, Lietuvos banko valdybos 2012 m. sausio 26 d. nutarimo Nr. 03-23 „Dėl Vartotojų ir finansų rinkos dalyvių ginčų neteisminio sprendimo procedūros Lietuvos banke taisyklių patvirtinimo“ 2 punktu ir šiuo nutarimu patvirtintų Vartotojų ir finansų rinkos dalyvių ginčų neteisminio sprendimo procedūros Lietuvos banke taisyklių 59.1 papunkčiu, n u s p r e n d ž i u:

1. Tenkinti pareiškėjos R. D. reikalavimą ir rekomenduoti draudikui įvykį pripažinti draudžiamuoju ir nustatyti bei pareiškėjai išmokėti šio įvykio metu apdraustam turtui padarytą žalą.

2. Įpareigoti draudiką per mėnesį nuo šio sprendimo priėmimo dienos raštu informuoti Lietuvos banką apie šio sprendimo rezoliucinės dalies 1 punkte nurodytos rekomendacijos įgyvendinimą (neįgyvendinimą). Draudikui neįvykdžius minėtos rekomendacijos, apie tai bus paskelbta Lietuvos Respublikos teisės aktų nustatyta tvarka.

Lietuvos banko sprendimas dėl ginčo esmės yra rekomendacinio pobūdžio ir teismui neskundžiamas. Vartotojui ir finansų rinkos dalyviui išlieka teisė dėl ginčo sprendimo kreiptis į teismą arba kitą ginčų nagrinėjimo instituciją įstatymų nustatyta tvarka. Kreipimasis į teismą po Lietuvos banko sprendimo dėl ginčo esmės priėmimo nelaikomas šio sprendimo apskundimu.

Direktorius

Mindaugas Šalčius